

Sygn. akt VIII U 651/20

UZASADNIENIE całości wyroku

Decyzją z dnia 16 stycznia 2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. przyznał I. J. na stałe rentę rodzinną od 1 stycznia 2020 r. tj. od dnia śmierci męża. Organ rentowy jednocześnie zawiesił I. J. wypłatę emerytury z uwagi na zbieg prawa do więcej niż jednego świadczenia. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że wysokość należnej wnioskodawczyni renty tj. 2 129,00 zł została ustalona przez pomnożenie wskaźnika 85% przez wartość emerytury brutto osoby zmarłej która wynosiłaby miesięcznie 2 504,71 zł. Organ rentowy zaznaczył, że renta rodzinna została wyliczona po korekcie podstawy wymiaru zmarłego B. J..

/decyzja k.10 – 11 plik II akt ZUS/

W dniu 17 lutego 2020 r. pełnomocnik I. J. zaskarżył powyższą decyzję w części powyżej kwoty 2 129,00 r. ustalonej renty rodzinnej. Skarżonej decyzji zarzucono naruszenie prawa materialnego tj. art. 73 ust.1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach u rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych poprzez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na błędnym określeniu podstawy wymiaru renty rodzinnej. W oparciu o powyższe pełnomocnik I. J. wniósł o uchylenie zaskarżonej decyzji i przekazanie sprawy organowi rentowemu celem prawidłowego wyliczenia renty rodzinnej przysługującej odwołującej po zmarłym mężu, B. J.. Nadto wniósł o zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

/odwołanie k. 3 – 3/

W odpowiedzi na odwołanie pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie. W treści odpowiedzi wskazał, że decyzją z dnia 22 maja 2003 r. przyznano zmarłemu B. J. emeryturę od 20 czerwca 2003 r. tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego oraz, że należna mu emerytura została ustalona na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury zmarłego przyjęto wynagrodzenie z lat 1983 – 1992 ze wskaźnikiem wysokości podstawy wymiaru wynoszącym 120,83 %, przy czym organ rentowy zaznaczył, że za lata 1986 – 1988 przyjęto błędnie sumę wynagrodzeń za okres pracy w (...) S.A.(przyjęto sumę wynagrodzeń W. O. oraz B. J.). Pełnomocnik organu rentowego zaznaczył, że w myśl obowiązujących przepisów nie ustala się podstawy wymiaru renty rodzinnej, lecz podstawę wymiaru emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, jaka przysługiwałaby zmarłemu.

/odpowiedź na odwołanie k.7 – 7 odwrót/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Decyzją z dnia 22 maja 2003 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyznał B. J., urodzonemu (...), emeryturę od 20 czerwca 2003 r. tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Należna mu emerytura została ustalona na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej z uwzględnieniem wskaźnika wysokości podstawy wymiaru z 10 lat kalendarzowych od 1983 – 1992 o wartości 150,03% oraz kwoty bazowej o wartości 1 862,62 zł. Ustalając podstawę wymiaru świadczenia organ rentowy, za lata 1986 – 1988 r., błędnie zsumował osiągnięte przez B. J. wynagrodzenie z wynagrodzeniem osiąganym przez W. O. (za 1986 r. przyjęto wynagrodzenie w wysokości 880 965,00 zł, co dało wskaźnik o wartości 304,68%, za 1987 r. przyjęto wynagrodzenie w wysokości 1 086 152,00 zł, co dało wskaźnik o wartości 310,14%, za 1988 r. przyjęto wynagrodzenie w wysokości 1 047 619,00 zł, co dało wskaźnik o wartości 164,44%).

/decyzja k.41 plik I akt ZUS, wyliczenie podstawy wymiaru świadczenia k.40 plik I akt ZUS, zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu W. O. k.15 plik I akt ZUS, zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu B. J. k.16 plik I akt ZUS/

B. J. zmarł 1 stycznia 2020 r.

/okoliczność bezsporna/

W dniu 9 stycznia 2020 r. I. J. złożyła wniosek o rentę rodzinną, po którego rozpatrzeniu Zakład Ubezpieczeń Społecznych wydał zaskarżoną w części decyzję.

/wniosek k. 1 – 5 odwrót plik II akt ZUS , decyzja k.10 – 11 plik II akt ZUS/

W latach 1986 – 1988 B. J. osiągnął następujące wynagrodzenie:

- 1986 r. – 538 613,00 zł
- 1987 r. – 543 076,00 zł
- 1988 r. – 637 080,00 zł

/zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu B. J. k.16 plik I akt ZUS/

Biorąc pod uwagę właściwe wynagrodzenie B. J. z lat 1986 - 1988 , wskaźnik wysokości podstawy wymiaru świadczenia , z lat 1983 – 1992 , wyniósł 120,83% , a uwzględniając kwotę bazową o wartości 1 862,62 zł , otrzymano wysokość należnej B. J. emerytury w wysokości 1 601,59 zł , po waloryzacji od dnia 1 marca 2019 r. prawidłowa kwota wyniosła 2 504,71 zł.

/wyliczenia k.9 plik II akt ZUS , decyzja k.10 – 11 plik II akt ZUS/

Sąd ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie dokumentacji zawartej w aktach rentowych, która nie był kwestionowana przez żadną ze stron niniejszego postępowania. Sąd nie znalazł jednocześnie podstaw do zakwestionowania wiarygodności dokumentacji zgromadzonej w aktach rentowych , uznając przy tym ,że jest ona wystarczająca do wydania rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie.

Sąd oddalił wnioski dowodowe zgłoszone przez pełnomocnika wnioskodawczyni uznając ,że ich przeprowadzenie jest zbędne i zmierza wyłącznie do przedłużenia postępowania. W ocenie Sądu dokumentacja zgromadzona w aktach ZUS jednoznacznie wskazuje ,że błąd organu rentowego polegał na zsumowaniu wynagrodzeń dwóch pracowników i przyjęciu tej sumy jako wynagrodzenia B. J.. W ocenie Sądu dokonanie prostych obliczeń tj. odjęcia od dotychczas przyjmowanego wynagrodzenia B. J. wynagrodzenia innego pracownika, a następnie obliczenie na tej podstawie prawidłowej wysokości świadczenia nie wymaga specjalistycznej wiedzy i przeprowadzenie takiego dowodu jest zbędne. Sąd nie znalazł także podstaw do przeprowadzenia dowodu z zeznań I. J., gdyż okoliczność jej stanu zdrowia oraz fakt trudnej sytuacji materialnej po śmierci męża pozostaje bez wpływu dla oceny prawidłowości wydanej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje

W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego odwołanie wnioskodawczyni nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 65 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 53) renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń".

Jak postanowiono w przepisie art. 73 ust. 1 ustawy emerytalnej renta rodzinna wynosi:

- 1) dla jednej osoby uprawnionej - 85% świadczenia, które przysługiwałyby zmarłemu;
- 2) dla dwóch osób uprawnionych - 90% świadczenia, które przysługiwałyby zmarłemu;

3) dla trzech lub więcej osób uprawnionych - 95% świadczenia, które przysługiwałoby zmarłemu.

Z kolei zgodnie z art. 73 ust. 2 ustawy emerytalnej, za kwotę świadczenia, które przysługiwałoby zmarłemu, uważa się kwotę emerytury, z zastrzeżeniem ust. 3 i 3a, lub renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

W sprawie bezspornym jest, że wnioskodawczyni jest obecnie jedyną uprawnioną osobą do renty rodzinnej po zmarłym 1 stycznia 2020 r. B. J..

Zgodnie z art. 114 ust. 1 ustawy z dnia 17.12.1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono nowe okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość.

W ocenie Sądu Okręgowego, przyznając I. J. na stałe rentę rodzinną od 1 stycznia 2020 r. tj. od dnia śmierci męża, Zakład Ubezpieczeń Społecznych prawidłowo ustalił jej wysokość w oparciu o materiał znajdujący się w aktach rentowych zmarłego B. J.. Obliczony przez ZUS wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury zmarłego w wysokości 120,83% odpowiada rzeczywistemu wskaźnikowi, jaki powinien być zastosowany do wyliczenia wysokości jego świadczenia. Fakt, że wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury, jaką od 20 czerwca 2003 r. pobierał B. J. był ustalony błędnie, wskutek czego pobierał świadczenie w zawyżonej wysokości nie oznacza, iż renta rodzinna również powinna być wypłacana w nieprawidłowej wysokości.

Należy mieć na względzie, że decyzje organu rentowego przyznające świadczenia z zabezpieczenia społecznego, chociażby prawomocne, nie mają charakteru konstytutywnego. Prawa do emerytury, a także w zakresie jej wysokości, nie nabywa się na podstawie decyzji organu rentowego, lecz z mocy przepisów prawa, po spełnieniu warunków w nich określonych. Prawo do świadczenia, także sposób ustalenia wysokości świadczenia z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ściśle regulują przepisy prawa materialnego, a decyzje mają tylko charakter deklaratoryjny, to jest stwierdzający istnienie prawa do świadczenia lub jego określonej wysokości.

W rozpoznawanej sprawie konieczność ustalenia wysokości renty rodzinnej nie wynikała z ujawnienia się nowych dowodów lub okoliczności faktycznych nieznanymi organowi rentowemu przy wydawaniu decyzji emerytalnej zmarłego. Prawo i wysokość świadczenia ustalono w związku z wnioskiem I. J., dlatego organ rentowy uprawniony był do ponownej analizy dokumentów i dlatego też zgodzić się należy z poglądem wyrażonym w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2016 roku, w sprawie II UK 416/15, że skoro decyzje organu rentowego sprowadzają się - zasadniczo - do deklaratywnego potwierdzenia uprawnień przysługujących ubezpieczonym z mocy prawa, to przepisy odnoszące się do trwałości i wzruszalności decyzji organu rentowego nie mogą być interpretowane i stosowane w taki sposób, który prowadziłby do trwałego pozbawienia osób ubezpieczonych uprawnień przysługujących im ex lege. Pogląd ten należy również odnieść do decyzji, które przyznają świadczenie w wysokości nie wynikającej z przepisów prawa materialnego, gdyż niekwestionowanym celem omawianego tutaj przepisu art. 114 ust. 1 ustawy jest wyeliminowanie z obrotu decyzji obiektywnie wadliwych, w tym takich, które tylko deklaratywnie przyznają prawo do emerytury w określonej wysokości mimo że przy prawidłowym zastosowaniu przepisów prawa materialnego świadczenie nie przysługuje w danej wysokości.

Logicznym wydaje się, że w określeniu zawartym w art. 73 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych "...świadczenie, które przysługiwałoby zmarłemu" chodzi o świadczenie przyznane i ustalone w prawidłowej, zgodnej z obowiązującymi przepisami wysokości. Jeżeli zatem - tak jak w rozstrzyganej sprawie - emerytura zmarłego była obliczona w zawyżonej wysokości, to nie mogła ona stanowić podstawy ustalenia świadczenia pochodnego, jakim jest renta rodzinna. Dopiero prawidłowe ustalenie wysokości tego ostatniego świadczenia od wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury zmarłego wynoszącego 120,83% powoduje, że renta rodzinna I. J. stanowi 85% świadczenia, które rzeczywiście przysługiwało jej mężowi.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd Okręgowy w Łodzi, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., orzekł jak sentencji.

Zarządzenie: odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełn. ubezpieczonej

S.B.